UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvtationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Secunda obiectio. cap. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80983

Visual Library

famæ periret, semper respondit, se id non posse salua conscientia: quod ita omnes à suis Theologis essent edocti. Videtur sanè Lutherus odoratus, quam acriter Parisienses Theologi errores ipsius essent oppugnaturi, quando tam impudenter de ipsis, & eorum Theologia scholastica ausus est loqui.

CAPVT III.

Prima hæreticorum obiectio.

4. CÆterum sunt aliqua, quę primò aspectu inducere aliquem possent, vt despectui haberet scholasticam Theologiam, propter quæ hæretici etiam eam explodunt, & exsibilant. In primis enim negare non possumus, fuisse in schola per multos Theologos, qui quæstiones Theologicas friuolis rationibus tractauerint, in quibus rarissima sunt scripturæ testimonia: ea vero, quibus vtuntur, non in sensu literali, sed aut allegorico, aut morali, qui ad disputandum, vt plurimum, parum prodest, vsurpata: Conciliorum verò fere nulla mentio; quæ tamen duo potissima sunt huius doctrinæ fundamenta. Miscentur etiam ab ijs interdum quæstiones omnino Philosophicæ, aut Metaphysicæ, pueriles sanè, & quæ ad res Theologicas parum sint accómodatæ: quæ omnia à Theologiæ doctrina aliena esse deberent.

Solutio obiectionis.

Cæterum vitium hoc non est ipsius Theologiæ: sed iniuria temporum, quibus non tam exculta erant ingenia, & expolitæ artes, nec tanta librorum copia, inuectum est. Iam verò cum librorum copia sit maior, & ingeniorum longè maior exercitatio, Theologia nostra scholastica, & scripturæ testimoniis, & Conciliorum definitionibus in dies locupletata pro dignitate tractatur. Porrò quamuis hæc sint ipsius propria principia, & fundamenta, vbi tamen opus fuerit ratione philosophica ex ipsa natura rerum petita, destituenda nō est. Hæc enim ad veritates Theologicas comprobandas plurimum valere solet: vt in materia de rerum sacrarum adoratione, licet aliqua ex scriptura deducantur, satis efficaciter, ex ipsa tamen natura adorationis, si rectè expendatur, plurimum potest probari. Hoc verò præsertim locum habet in iis rebus, quæ ad morum pietatem pertinent, de quibus etiam Theologus disputat; adeoq. sufficiens esse potest huiusmodi ratio, vt ea sola absque alio Scripturæ, aut Conciliorum testimonio, 5. suppositio tamen mysterio, & nostræ fidei articulo, aliqua veritas primum ab Ecclesia declarari, & definiri possit. Conducit etiam plurimum ipsa ratio naturalis ex principiis philosophicis deducta in mysterio Incarnationis, & aliis. Ea tamen modestia philosophicis rationibus & disputationibus vtendum est, vt ad hunc solum finem, quem diximus assumantur.

In Theologia philosophica ratio spernenda non est.

CAPVT IV.

Secunda obiectio.

SEcundo, in scholasticam Theologiam nonnulli etiam Catholici hoc modo inuehuntur. Inter Catholicos Doctores quam plurimi sunt, quasi ad discordiam nati, contentiosi, & in sectas diuisi, quibus non tam curæ est, veritatem disputationibus inuestigare, quam scholam suam & Magistrum, in cuius verba iurasse videntur, tueri. Ex qua re ipsi Theologiæ, & veritati non mediocris irrogatur iniuria. Qui enim certis quibusdam, destinatisque alicuius doctoris sententiis quasi addicti, & consecrati sunt, eaque necessitate constricti, vt etiam quæ non probare soleant, constantiæ causa cogantur defendere, & quæ indicant probabiliora, eadem ratione impugnare; planè profitentur non tam studio veritatis, quam spiritu contentionis, ad discendum, aut disputandum impelli.

Solutio. 6. Cæterum non propterea ipsam scholasticam Theologiam contemnere debemus. Hoc enim vitium, si quod est, non Theologiæ scholasticæ, sed morum est. Neque enim Theologia tanquam certum principium supponit, nisi id, quod aut Scriptura, aut definitione Ecclesiæ, aut antiqua Patrum traditione firmatum est. Præter hæc verò, quod melioratio ex iis principiis deducta probauerit, illud vt saniorem, & meliorem doctrinam amplectitur. Cæterum id obesse non debet, quo minus doctissimis Scholasticorum, ob ipsorum auctoritatem, nimirum Sancto Thomæ, & aliis multum in opinionibus deferamus: at certè temperamento adhibito fieri debere sæpius admonebat Franciscus Victoria eiusdem S. Thomæ discipulus, & acerrimus propugnator, quem refert, & sequitur Canus lib. 12. de locis, c. 1. Dicebat enim tanti apud nos esse debere auctoritatem S. Thomæ, vt ea nobis sit satis, si melior ratio non suppetit: sed tanti Doctoris verba, & rationes sine delectu, & examine non esse accipienda. Imo verò si quid non tam probabile dixisse contingat, ipsius modestiam, & industriam non imitari debere, qui neque antiquioribus Doctoribus fidem abstulit, neq. in eorum sententiam, si ratio in contrarium impellebat, transiuit. Quare vult non debere nos doctrinæ S. Thomę ita esse addictos, vt crimē putemus, vel latum vnguem ab aliqua eius ratione, fundamento, sententia, aut conclusione discedere: & omnia, siue quæ in conclusione articuli, siue in rationibus, quibus conclusionem cōfirmat, siue in argumentorum solutionibus tradit, ita certa existimare, vt nihil certius, nihil probabilius esse censeamus; quando nec Augustino, nec Hieronymo, nec alicui ex primoribus Ecclesię Patribus in omnibus eorum opinionibus tantum defert schola Theologorum, vt nunquam oppositum, cum aliis Patribus vt probabilius amplectatur. Videmus sanè ex schola S. Thomæ præclaros viros eius doctrinæ acerrimos propugnatores, scripta illius mirum in modum illustrasse. Caietanum dico, Franciscum Victoriam, Dominicum Sotum, Melchiorem Canum, Bartholomæum Torrensem nihilominus nullam iniuriam Doctori sancto irrogasse, cum interdum maturo consilio, & debita modestia sententiam aliquam eius non probarunt. Neque enim Doctorem Angelicum de sua doctrina ab aliis amplectenda aliud iudicium habuisse crediderunt, quam Augustinus de sua habuit, qui in libro de bono perseuerantiæ cap. 21. ita scribit: *Neminem velim, sic amplecti omnia mea, vt me sequatur: nisi in iis, in quibus me non errare perspexerit. Nam propterea nunc facio libros, in quibus opuscula mea retractanda suscepi, vt nec me ipsum in omnibus me secutum fuisse, demonstrem.* Hoc eodem sensu idem Augustinus in epistola 19. post initium dixit, se hunc honorē Scriptoribus sacris solum deferre, vt aliquid errasse in scribendo nullum illorum crederet, alios verò ita à se legi, vt non putaret aliquid verum, quia ipsi scripserunt: sed quia per canonicos auctores, vel probabili ratione illud suaserunt. Subiungit verò

Franc. Vict.

Canus.

loquens

loquens cum Hieronymo, ad quem scribebat, *Nec te, mi frater, sentire aliquid aliter existimo, prorsus, inquam, non te arbitror sic legi tuos libros velle, tanquam Prophetarum, vel Apostolorum; de quorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefarium est.*

7. Verum enimuerò videas aliquos, qui data opera S. Thomæ doctrinam refellere nituntur, & tùc demũ glorioſum aliquid feciſſe arbitrantur, cum aliquid contra ipſius ſententiam, quam Theologi meritò ſuſpicere debent, pronunciauerint. Hi ſanè non leui reprehenſione digni ſunt: & eos veritatis cognoſcendæ viam ſibi ipſis præcludere, dubium non eſt.

Docent igitur prædicti Thomiſtæ ea animi puritate, & recto veritatis deſiderio res dubias, & probabiles, quæ ad noſtræ fidei dogmata non pertinent, à Theologo tractari debere, vt etiam ſi auctoritati Beati Thomæ multum ſit deferendum, ratio tamen maturè excogitata, ſi quando inueniri contingat, primum locũ habeat. In hiſce namq. rebus non ſolum auctoritatis in diſputando, ſed etiam rationis momenta quærenda ſunt. Quin etiam vt ait Cicero, obeſſe ſolet interdum ijs, qui diſcere volunt auctoritas eorum, qui ſe docere profitentur; deſinunt enim ſuum iudicium adhibere, id verò ſolum ratum habent, quod ab eo, quem habent magiſtrum iudicatum vident. In his tamen non temerè, ſed maturo conſilio, & poſt multum temporis, nec Scholaſticorum reiecta auctoritate procedendum eſt. Quod igitur multi Theologi in quæſtionibus tractandis non rectè ſe gerant, non Theologiæ (vt dixi) ſed ipſorum vitium eſt. Ob id ergo ipſa Theologia contemni non debet.

CAPVT V.

Tertia obiectio.

8. TErtium propter quod Theologia Scholaſtica apud nonnullos offendit, eſt ſtylus, & incultus loquendi modus, ſermo demiſſus, & vulgaris, barbariſmis & ſolæciſmis refertus. Hi ſunt Rhetoricæ, & Eloquentiæ addicti, qui magis verbis, quam rebus delectantur, qui rerum naturas, & proprietates inueſtigare, difficultates enodare negligunt: quibus ipſum Scholaſticum nomen inuiſum eſt. In quo ſane ſui Ciceronis, quem vt oraculum in arte dicendi venerantur, doctrinam minimè ſequuntur. Is enim in lib. de Finibus malorum, & bonorum mentionem faciens Epicuri, inquit: *Oratio me illius philoſophandi non offendit: nam & complectitur verbis, quod vult, & dicit plane quod intelligam; & tamen à philoſopho, ſi aſſert eloquentiam, non aſperner, ſi non habeat, non admodum flagitem.* Vidimus ſanè noſtra ætate viros inſignes, vulgaris etiam linguæ imperitos, qui tamen ſumma rerum eruditione doctiſſimis quibuſque admirationi erant. In Scholaſticis ergo ſcriptoribus, non tam linguæ puritas, quam doctrina exquirenda eſt. Sunt porrò vocabula quædam, quibus Scholaſtici frequenter vtuntur, quæ licet barbara ſint, quia tamen facilius exprimunt, quod circumloquendo vix poſſet explicari, merito ab ipſis Theologis etiam politi ſermonis, vt propria artis vſurpari debent. Semper enim licuit (vt ait Tullius) & iam inde ab initio id ſibi iuris vendicarunt diſciplinarum auctores, vt, quo ſua commodius traderent, voces quaſdam ſibi proprias, & peculiares excogitarent. Denique vitio & iniuriæ temporum potius hæc Scholaſticorum barbaries, & imperitia loquendi, quam ipſi ſacræ doctrinæ tribuenda eſt. Hæc enim, ſi puriori ſermone tractetur, non ideò vim ſuam, & eruditionem amittet.

Cicero.

Epicur.

Res potius in Theologo deſideranda, quam eloquentia.

Cæterum res, quæ in ea tractantur, & modus diſputationis, quo veritas examinari debet, multam verborum copiam, nimiam eloquentiam, & oratorium ſtylum non expoſcit: ſed verba pauca, quæ ad explicandum difficultatis nodum ſufficiant; ſtylum humilem, planum & breuem, qui tamen obſcuritatis cauſa non ſit; ſed diſputationi magis accommodatus. Cum ergo hæc ita ſint, etiamſi Theologi antiqui, & recentiorum nonnulli barbarè, & inconcinnè ſcripſerint, non propterea Theologia ipſa inutilis, nedum pernitioſa cenſeri debet.

9. *Theologi ſtylus qualis eſſe debeat.*

CAPVT VI.

Quarta obiectio.

QVarto, humaniorum literarũ ſtudioſi Theologiam noſtram ſugillant, quod in ea curioſæ quam plurimæ quæſtiones diſputentur, quæ citra noſtræ ſalutis diſpendium poterant omnino prætermitti. Huiuſmodi (inquiunt) eſt, quo diſtinguantur Pater, & Filius ab Spiritu ſancto; an eodem videlicet quo conſtituuntur: quod nihil ad pietatem pertinere videtur.

Solutio.

Sed quamuis verum ſit, plures à Scholaſticis recentioribus, & antiquis tractari quęſtiones, quę magni momenti non ſunt, vel ad dogmata fidei explicanda, vel ad concluſiones Theologicas inde deducendas, plures etiam, quæ difficultatem videntur habere communem cum philoſophis, ſolum mutata materia: qualis eſt illa; quid nam ſit prius ex parte efficientis, infuſio gratiæ, vel expulſio peccati: quid verò ex parte paſſi, vt 1.2. q. 113. art. 8. videbimus; illa tamen de relatione, qua Pater, & Filius ab Spiritu ſancto diſtinguuntur, maximè vtilis eſt. Vt enim infrà notabimus, diſputatione 147. dum diligenter examinatur, an, ſi Spiritus ſanctus non procederet à Filio, diſtingueretur ab eo, in qua etiam quæſtione controuertitur, quo nam Pater, & Filius ab Spiritu ſancto re ipſa diſtinguantur; optimum aduerſus Græcos ſumitur argumentum, qui contra fidei dogma affirmant, Spiritum ſanctum à Filio non procedere.

10.

Quæſtiones Philoſophicas vtiliter in Theologia attingi.

Fateor quæſtionem illam de ordine infuſionis gratiæ, & expulſionis peccati, & nonnullas alias, vere eſſe communes cum phyſicis, mutata ſolum materia, quasdam etiam parum ad pietatem pertinere; ſed hoc non ſatis eſt, vt Theologiam ſcholaſticam tanquam inutilem explodamus: ſicut etiam nec multitudo articulorum, & quæſtionum, quam alij immerito reprehendunt: nam ſi hoc vitium eſt, facile irrepere potuit nimia curioſitate Doctorum; proſunt nihilominus multa ex his curioſis quæſtionibus, ad acuenda ingenia. Quinimo ex illa de infuſione gratiæ aliquod fidei dogma ſuo loco non parum elucidabitur; quod dum fit, non debet quæſtio aliqua curioſa, vel inutilis iudicari; ea ergo ſaltem Theologia, quæ pure, & ſyncere Theologicas quæſtiones examinat, imò etiam philoſophicas, quæ ad theologicas veritates conducere poſſunt, non eſt exſibilanda, & irridenda; valeant ergo hi Rhetores, & humaniorum literarum nimium ſtudioſi: nos verò diſputationes noſtras ordine, quem diximus, perſequamur.

ARTI-